

Resultat och erfarenheter från projektet Vägar till hållbarhet, hållbarhetsintegrering i Östergötland

Bakgrund

Projektets syfte har varit att integrera hållbarhet i arbetet med det regionala tillväxtuppdraget, det som under projekttiden ändrats till ”hållbar regional utveckling”. Att arbeta med hållbar regional samhällsutveckling är tillsammans med hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken ett av Region Östergötlands tre grunduppdrag. Genom att integrera hållbarhetsmålen i Agenda 2030 i det regionala utvecklingsuppdraget har hållbarhetsaspekterna förtydligats och förstärkts såväl i den egna verksamheten som i samarbeten i länet.

Agenda 2030 är genom de 17 målen ett ramverk för hur vi i regioner, kommuner, företag och organisationer kan tänka och planera för att den verksamhet som vi arbetar med både ska bygga på hållbar grund och för att den ska bidra till hållbar utveckling i samhället. Att integrera hållbarhet innebär att de verksamhetsområden som arbetet bedrivs inom understödjer vägen till hållbarhet samtidigt som mervärden skapas i de olika verksamheterna. De blir helt enkelt mer relevanta i förhållande till de samhällsutmaningar som vi har att hantera.

Det är lätt att tappa riktningen när man ska hålla ordning på 17 mål och 169 delmål, som alla är lika viktiga för helheten. Därför har vi i Östergötland valt att klustra målen i fem hållbarhetsaspekter för att göra det lättare att ha överblick och underlätta den konkreta integreringen. Dessa fem kan fungera som en ”inre kompass” för att hålla riktningen mot målpuppfyllelse 2030. De blir samtidigt en hjälp lyfta ner de globala målen till den egna verksamheten och ansvarsområdet, och att prata om hållbarhet i verksamheten mera konkret. Hållbarhetsaspekterna omfattar de 17 målen och är utformade så att de enkelt ska kunna kännas igen och beskrivas i den verksamhet där man själv är verksam.

Avsikten är att underlätta för projekt, utlysningar och utvecklingsprocesser att sätta in sådant som t.ex. jämställdhet, mångfald, miljö, hälsa, delaktighet, innovationsförmåga, intersektionalitet osv. i ett sammanhang. I praktiken visar det sig att tanken om att hållbarhetsmålen är odelbara och ömsesidigt beroende av varandra fungerar mycket väl, och att det är en styrka i det fortsatta arbetet med hållbar regional utveckling. Målen blir en integrerad del av det regionala utvecklingsarbetet. Samtidigt kan vi tydligt signalera att det är de 17 hållbarhetsmålen i FN:s agenda som vi medverkar till att uppnå när vi arbetar med de samhällsutmaningar som vi identifierat i våra regionala utvecklingsstrategier.

Projektet är en del av den stora nationella satsningen Vägar till hållbarhet, där Tillväxtverket samordnar och finansierar regionala projekt i alla Sveriges regioner (utom Stockholm), Målgrupper för projektet i

Östergötland har dels varit oss verksamma i den interna verksamheten med regional utveckling i Region Östergötland, dels viktiga regionala aktörer och samarbetspartners i länet. Projektets totala kostnad blev 4 590 000 kr, varav Tillväxtverket bidraget med 4 130 000 kr och Region Östergötland med 460 000 kr.

Genomförandet

Projektet genomfördes, i enlighet med projektdirektiven från Tillväxtverket, i fyra delprojekt. Två av dem var ”förvalda” av Tillväxtverket, två var fria för oss i regionen att bestämma själva. De två senare blev ett delprojekt för vårt eget arbete med hållbar regional utveckling och ett för våra samarbeten i länet. De två förvalda delprojekten handlade om hur man säkrar hållbarhet i vår hantering av statliga utvecklingsmedel (1:1-medel, stöd till service på landsbygden, företagsstöd m.m.) och om hur man kan arbeta med omställning av verksamheten till nya arbetssätt som bättre svarar mot nya krav och förväntningar.

Metoden har genomgående varit att synliggöra hållbarhetsmålen och öka förståelsen för hur de kopplar till de olika delar av regional utveckling, som vi arbetar med. Ett verktyg som utvecklats i projektet är användningen av s.k. hållbarhetskompasser, vilka gör att den aktuella verksamheten kan beskrivas utifrån alla 17 målen i Agenda 2030. Detta är en direkt tillämpning av idén om att målen i agendan är odelbara och alltid ömsesidigt beroende av varandra. Det betyder också att de särskilda medskicken om fokus på t.ex. jämställdhet, miljö eller integration/mångfald sätts in i sina sammanhang, dvs. som delar av hållbarhetsmålen som ett ramverk för hållbar utveckling.

Under de år som projektet pågått har vi i återkommande seminarier, hållbarhetsdagar och lärprocesser lyft fram teman som sätter fokus på ett eller flera av målen. Då har vi utgått från de fem hållbarhetsaspekterna. Där har jämställdhet, miljö och integration/mångfald återkommande varit framlyfta som ämnen vi samlats runt.

Resultat

- Projektet har uppnått de mål som formulerades i samband med projektstarten. Vi har nu väl genomarbetade beskrivningar av hur hållbarhet tar plats i och är en värdeskapande resurs i alla de verksamheter som RU arbetar med. Under projekttiden har vi arbetat med både gamla och nya ”verktyg” och testat hur de fungerar i praktiken. Några kommer att finnas med framåt som tillgångar för verksamheten, några har gett kunskaper om hur man måste tänka på andra sätt för att få de resultat som eftersträvas. Exempel på det första är ”hållbarhetskompasserna” och fördelarna med att hitta former för ett mera utforskande och lärande arbetssätt. Exempel på det andra är den otydlighet som ibland finns om hur vi som RUA ska agera tydligt i kontakterna med andra aktörer i länet, bland annat Länsstyrelsen. Det handlar ofta om balansgången

mellan att bygga goda personliga relationer och att ha motsvarande goda relationer på formell organisationsnivå.

- Projektet har hela tiden varit inriktat på att göra kopplingen mellan hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och den regionala utvecklingsstrategin (RUS) tydlig. Bland annat har en hel lärprocess med sex heldagar genomfört om just detta. Med hjälp av hållbarhetskompassen som verktyg har också en djupare analys gjorts av de sex prioriterade områdena nuvarande RUS, inte minst med tanke på att det kan vara en god hjälp i den kommande aktualitetsprövningen som snart startar.
- Erfarenheterna från projektet kommer att finnas med som ordinarie verksamhet i det fortsatta arbetet med RUS. Uppdraget till regionen är där att arbeta för en hållbar regional utveckling i hela landet (länet), och det blir därför en självklar fortsättning på det som projektet har handlat om.
- Eftersom effektmålen gäller hur väl hållbarhetsmålen har integrerats i arbetet med regional utveckling, så följs detta upp kontinuerligt som en del av de återrapporteringar som görs i den egna organisationen och till regeringen.
- I det här projektet är indikatorn ”genomförda delprojekt” och det blev de 4 som projektet utgjordes av.

Erfarenheter/reflektioner

Vägar till hållbarhet har handlat om alla de verksamheter som vi arbetar med i Regional utveckling. Mycket lärorikt och viktigt att utgångspunkten har varit helheten, hur alla verksamhetsområden hänger ihop under det gemensamma uppdraget om hållbar regional utveckling i Östergötland. Hållbarhetsaspekterna har fungerat som ett kitt, där sambanden synliggjorts. Men projektet skulle kunnat ha getts en mera aktiv roll i RU:s samlade arbete och kittet skulle kunna ha använts mycket mer. Där ingår också engagemanget från politiken och kontakterna med Tillväxtverket och övriga regioner.

Projektet lämnar efter sig ett ”paket” med åtminstone sju användbara och tänkvärda medskick till det fortsatta arbetet med hållbar regional utveckling. Frågan som jag som projektledare ställer mig är om det finns ett intresse att packa upp och använda dem. Eller om allt återgår till det vanliga

Ekonomi och avslut

För ändamålet har Region Östergötland anslagit 460 000 kr/år, dels från ORUV-medlen, dels från samhällsplaningsenhetens verksamhetsmedel. Projektet har genomförts under perioden 2020-2023 och är slutrapporaterat.

Ärendet ska ad-actaläggas.

Datum 20åå-mm-dd

XXXX
Enhetschef

Digital signering..